

Alfredas Erichas Sennas

Alfredas Erichas Sennas – lietuvių ir šveicarų kilmės JAV mokslininkas, istorikas, baltistas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys, vienas žymiausių Lietuvos XX a. istorijos tyrinėtojų. Gimė 1932-04-12 Madisone, Viskonsino valstijoje (JAV). Mirė 2016-03-08, palaidotas Madisone, Viskonsino valstijoje (JAV).

A. E. Senno tėvas – taip pat garsus baltistas, leksikografas, šveicarų kalbininkas prof. Alfredas Sennas (1899–1978). Motina – lietuvė Marija Eva Vedlugaitė. Į JAV jo tėvai persikėlė 1930 metais. Augo lietuviškai kalbančioje šeimoje, vėliau jo mokytojais buvo Vincas Krėvė-Mickevičius ir Antanas Salys.

1958 m. A. E. Sennas baigė Kolumbijos universitetą, apgynė daktaro disertaciją „The Emergence of Modern Lithuania“ („Lietuvos valstybės atkūrimas 1918–1920 m.“). 1959 m. išleista atskira knyga ji atvėrė anglakalbiams vakariečiams nežinomą Lietuvos pasaulį. 1958 m. – Hanterio koledžo lektorius, 1958–1960 m. – Rutgerso universiteto Niuarko menų ir mokslų koledžo istorijos dėstytojas, 1959–1960 m. – Fordhemo universiteto Šiuolaikinės Rusijos studijų instituto darbuotojas, 1960–1961 m. – Rutgerso universiteto asistuojantis dėstytojas, 1960 m. – Prinstono universiteto lektorius, 1961 m. – Fordhemo universiteto dėstytojas, 1961–1965 m. – Viskonsino universiteto istorijos dėstytojas, 1965–1967 m. – asocijuotas profesorius, 1967–1998 m. – Viskonsino-Medisono universiteto profesorius, vėliau profesorius emeritas. Nuo 1994 m. Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys. 1996 m., 1999–2000 m. – Vytauto Didžiojo universiteto vizituojantis profesorius. Mėnraščio „Akiračiai“ redakcinės kolegijos narys.

A. E. Sennas yra parašęs aštuonias knygas, skirtas Lietuvos istorijai. Savo darbuose autorius gilinosi į lietuvių diplomatijos gimimą, jos veiklą svarbiausiais Lietuvos užsienio politikos krypčių klausimais ir pats bendravo su daugeliu lietuvių politikų ir diplomatų. Svarbiausi veikalai:

„Lietuvos valstybės atkūrimas 1918–1920“ (1995), „Didžiosios valstybės, Lietuva ir Vilniaus klausimas 1920–1928“ („The Great Powers, Lithuania and the Vilnius Question 1920–1928“, 1966), „Jonas Basanavičius, lietuvių tautinio atgimimo patriarchas“ („Jonas Basanavičius, the Patriarch of the Lithuanian National Renaissance“, 1980), „Mikalojus Konstantinas Čiurlionis: sferų muzika“ („Mikalojus Konstantinas Čiurlionis: Music of the Spheres“, su J. E. Bowltu ir D. Staškevičiumi, 1986), „Bundanti Lietuva“ („Lithuania Awakening“, 1990, 2002, lietuvių k. 1992), „Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje“ („Gorbachev’s Failure in Lithuania“, 1995, lietuvių k. 1997), „Lietuva Europos politikoje“ („Lithuania in European Politics“, su A. Eidintu ir V. Žaliu, 1999), „Lietuva 1940. Revoliucija iš viršaus“ („Lithuania 1940: Revolution from Above“, 2007, lietuvių k. 2009). Parašė atsiminimų knygą „Lietuva mano gyvenime“ („Lithuania in My Life“, 2012). Sudarė ir suredagavo R. W. Heingartnerio knygą „Lietuva XX a. trečiajame dešimtmetyje. Diplomato dienoraštis“ („Lithuania in 1920s: A Diplomats Diary“, 2009).

Profesoriui teko būti 1988–1991 metų Lietuvos išsivadavimo įvykių liudininku ir dalyviu. Jo knyga „Lithuania Awakening“ ne tik buvo pirmoji knyga apie Sąjūdį apskritai, ji liko nepralenkiama savo gilumu ir įžvalgomis. Glaudžius ryšius su Lietuvos valstybe visuomet išlaikęs A. E. Sennas daug prisidėjo, kad pasaulis pažintų mūsų šalį, jos praeitį ir kalbą.

A. E. Sennas objektyviai ir kritiškai žiūrėjo į savo tiriamąjį objektą – Lietuvos istoriją, todėl gebėjo pakeisti daugybę stereotipų, egzistavusių lietuvių istorikų darbuose. Jis rašė istoriją tų įvykių, kurie tik ką pasibaigė.

A. F. Sennas rūpinosi, jog jauni Lietuvos istorikai ir žurnalistai galėtų studijuoti Viskonsino universitete. Istorikas taip pat labai prisidėjo prie Vilniaus ir Madisono ryšių plėtojimo.

Už nuopelnus garsinant Lietuvos vardą mokslininkui įteiktas Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklas „Lietuvos diplomatijos žvaigždė“. Istoriko darbas „Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje“ buvo apdovanotas Amerikos Baltijos studijų asociacijos įsteigta Edgaro Andersono prezidentine premija. 2004 m. jis apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino Karininko kryžiumi.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

Visuotinė lietuvių enciklopedija.

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2016-03-08-mire-garsus-baltistas-a-e-sennas>

Nuotrauka: VDU